

DOJRZAŁOŚĆ SZKOLNA

Pojęcie "dojrzałość szkolna" oznacza osiągnięty przez dziecko poziom rozwoju fizycznego, społecznego, umysłowego i emocjonalnego, który pozwoli dziecku na systematyczne nauczanie i wychowanie oraz podjęcie różnorodnych obowiązków stawianych przez szkołę. Przechodząc z wieku przedszkolnego w wiek wczesnoszkolny ulega zmianie podstawowa forma działalności dziecka. Dotąd była zabawa. Teraz będzie nauka.

Dojrzałość fizyczna to ogólna sprawność organizmu i zdrowia dziecka. Dziecko musi w szkole dysponować odpowiednim zasobem sił fizycznych i odpornością na zmęczenie. Będzie potrzebna dobra sprawność rąk, koordynacja ruchowa i koordynacja ruchowo- wzrokowa (rysowanie, wycinanie, konstruowanie, pisanie, prace plastyczno- techniczne). Brak dojrzałości fizycznej powoduje powolność, nieharmonijność, małą precyzyjność, szybkie zmęczenie.

Dojrzałość społeczna to prawidłowe nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi, praca w zespole, przestrzeganie reguł i zawartych umów. To również zdyscyplinowanie, obowiązkowość, samodzielność w zakresie samoobsługi i samodzielnego przygotowania do lekcji oraz podejmowania decyzji w różnych sytuacjach społecznych, rozeznanie co dobre, a co złe. Przejawem niedojrzałości społecznej jest stałe absorbowanie uwagi nauczyciela, domaganie się wyróżniania i chwalenia. Dzieci niedojrzałe społecznie mogą izolować się od grupy, unikać wspólnych zabaw, być lękliwe, małomówne, nieśmiałe.

Dojrzałość umysłowa dziecka przejawia się w zainteresowaniu nauką, czytaniem, pisanem, liczeniem, zaciekawieniem zmian zachodzących w najbliższym otoczeniu. Dziecko dojrzałe umysłowo, potrafi skupić uwagę na dłużej przy wykonywaniu tej samej czynności, potrafi słuchać i wypowiadać się na temat np. czytanej bajki. Mowa powinna być poprawna pod względem artykulacyjnym, a słownictwo na tyle bogate aby umieć porozumiewać się z innymi. Dziecko powinno także, rozumieć przekazywane mu wiadomości, polecenia i instrukcje, dokańczać rozpoczęte prace. Rysunki powinny być rozplanowane na całej kartce, zawierać dużo treści i szczegółów. Ważna jest też percepcja wzrokowa, wzrokowo- ruchowa oraz analiza i synteza słuchowa pomocna przy nauce pisania i czytania.

Dojrzałość emocjonalna wiąże się ze zdolnością do przeżywania świata uczuć tj. umiejętnością panowania nad swoimi emocjami i kontrolowania ich. Dziecko dojrzałe emocjonalnie odczuwa więź z grupą, klasą i panią. Przeżywa radości i smutki z życia klasy. Dziecko niedojrzałe emocjonalnie jest wybuchowe, drażliwe, agresywne, złości się, płacze, popada w konflikty z rówieśnikami, często skarży się na bóle głowy, brzucha, może mieć biegunkę lub wymioty przed wyjściem do szkoły.

Wszystkie elementy dojrzałości szkolnej są jednakowo ważne, choć nie zawsze rozwijają się harmonijnie. Na dojrzałość szkolną dzieci, mają wpływ czynniki indywidualne i środowiskowe (materialne, kulturalne i społeczno- psychologiczne).

W literaturze i w życiu codziennym, często używa się zamiennie pojęcie "dojrzałości szkolnej" oraz "gotowości szkolnej". Są to jednak dwa odmienne pojęcia. Pojęcie "dojrzałości szkolnej" ma podstawy biologiczne i wiąże się ze spontanicznym faktem dojrzenia dziecka w wymienionych wyżej sferach (Wilgocka - Okoń 1972). Natomiast "gotowość szkolna" opiera się na osiągnięciu odpowiedniego poziomu przygotowania do nauki w wyniku ćwiczeń i zamierzonych oddziaływań kształcących odpowiednie umiejętności potrzebne w szkole. U większości dzieci uczęszczających do przedszkola lub tzw. "zerówki" gotowość do podjęcia nauki szkolnej dokonuje się prawie niepostrzeżenie. Bowiem cała praca wychowawcza przedszkola, od najmłodszych grup, zmierza do zapewnienia dziecku dobrego startu w szkole.

Jeżeli mamy jakiegokolwiek wątpliwości, coś nas niepokoi, nie potrafimy sami ocenić dojrzałości szkolnej, czy gotowości szkolnej naszego dziecka, zawsze możemy zasięgnąć porady specjalistów z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej.